

Trøndelag
fylkeskommune

Om Shared reading på høstmøte for bibliotekarer i vgs 2018

Hva er Shared reading

- Shared reading en enkel idé satt i system: er høytlesning av en novelle og et dikt + samtale i en gruppe. Det handler om å lese det samme samtidig, og å dele leseopplevelsen. Ikke litterær analyse. Personlig og følelsesmessig orientert. Umiddelbar reaksjon på korte tekster.
- Norske ord: Nærlesing, les og del, lesefellesskap.
- I Kjersti Skomsvolls roman «Monstermenneske» sies det slik: Darwin kan fortelle oss hvordan vi er blitt mennesker, hva et menneske er, men det er Dostojevskij som kan si hvordan det er å være menneske (Skomsvoll 2012, s. 552)

Biblioterapi

- Shared reading blir sett på som en form for biblioterapi: Bruk av bøker for å fremme menneskers psykiske helse og personlige vekst. Formaliserte sammenhenger hvor lesing sikter mot å fremme økt livskvalitet.
- Shared Reading er ikke terapi – men det kan virke terapeutisk. Hovedmålet er å dele god litteratur, helseeffekten ligger i tekstens terapeutiske kraft samt i opplevelsen av å dele den med andre.
- Litteraturopplevelsen er det primære, helsegevinster det sekundære. Man selger det ikke inn som terapi, men som en fristund. Pusterom – ikke prestasjon. En litterær, personlig og sosial opplevelse. Gleden av å lese og dele opplevelsen av en tekst i fellesskap. Høytlesning gir ro og tilstedeværelse, tempoet senkes, økt fokus. Vi forsvinner inn i teksten på en annen måte når vi leser sammen, i sakte tempo.
- Enkelt, og virkningsfullt.

Opprinnelsen til Shared reading

- Utviklet av Jane Davis og The Reader Organisation i Liverpool. Jane vokste opp på sin alkoholiserede mors pub. Hun har selv erfart hvordan litteratur kan redde et menneske etter at hun droppet ut av skolen som 16-åring.
- Hun er opptatt av den seriøse litteraturen, Shakespeare, Dickens, osv. Hvordan den kan hjelpe folk til å takle utfordringer i livet. Hun er særlig opptatt av **å gjøre den seriøse litteraturen tilgjengelig** for folk som ikke leser, som har mistet kontakten med litteraturen, som er isolert og ensom.
- **I England** er metoden særlig knyttet til helsesektoren, sykehus, helseinstitusjoner, vanskeligstilte unge, fengsel, rusomsorg. **I Norge** er det også knyttet til sykehus, men mest til bibliotek, åpne grupper for alle, eller spesifikt for ungdommer.

Hvorfor skal vi drive med dette?

- «Positiv helse» er et begrep utviklet av **Aaron Antonovsky**. Fokus på hva som holder mennesker friske heller enn hva som gjør dem syke. Det handler ikke bare om å legge år til livene, men også å legge liv til årene. Helse og livskvalitet består av mer enn fravær av sykdom. Hva er det som gjør oss sterke? Opplevelse av sammenheng. Egen betydning. Forstå seg selv og andre. Her kan litteraturen styrke den enkeltes generelle «immunforsvar knyttet til psykisk helse»
- Den kan gi en ny innsikt, **du får justert dine egne oppfatninger mot noen andres**. Et rom å erfare erfaringene våre på nytt. Hjelp oss å sette ord på noe viktig. Få tak i en mening som ligger dypere i oss.
- Litteraturen kan gi et språk til å beskrive komplekse erfaringer, noe som videre kan være en nøkkelkomponent i utviklingen av evnen til å overvinne mentale utfordringer. Være en motstandsressurs. **Dette gir rom for å si noe / berøre noe dypt personlig uten å måtte lasse det ned med historier og detaljer.**

Tips: Doktogradsavhandling av Thor Tallerås: How literature changed my life.

Om metoden- gruppeleders rolle

- Skape trygghet og en god inkluderende atmosfære. Få folk til å føle seg vel, senke skuldrene, lese langsomt. En novelle og et dikt.
- Stoppe underveis, stille spørsmål.
- Ro og tilstedeværelse. Lede gruppa inn i teksten – SAMTALE med utgangspunkt i opplevelsen av teksten. «No persons ever read the same book». Vi leser forskjellig, og utvider teksten for hverandre. Type spørsmål: Konkrete + refleksjon. Ingen fasit, ikke ekspert. Felles undring.
- Det opereres på tre nivå i spørsmålene: Hva skjer her? (konkret nivå) Hvordan reagerer du på det som skjer? (reaksjonsnivå) Hva minner det deg om? (refleksjons-/relasjonsnivå, egne erfaringer)
- Vi bruker ikke tid på å diskutere forfatter og tekstbakgrunn, men går i stedet rett inn i tekstens univers for å åpne opp for deltakernes refleksjoner og erfaringer. Ingen krav om å si noe. Tillate stillhet, stillheten er utviklende. Ha tillit til litteraturens kraft, gruppeleder er fasilitator. Åpne for de personlige møtene med litteraturen. Tillat assosiasjonene, så tilbake til teksten, runde på runde, stadig dypere. Viktig å SE alle, anerkjenne alle innspill. Bringe inn ny informasjon som har kommet fram i samtalen.
- Alltid servering. Det skal være hyggelig.

Litteraturen som brukes («høy kvalitet»)

- Høy kvalitets litteratur: Det uventa. Underliggjøring, skaper økt oppmerksomhet. Rikt språk, nye ord. Kompleksitet, sanselighet, erfaringsbasert og har språklige bilder. Får kontakt med andre deler av seg selv enn tanken.

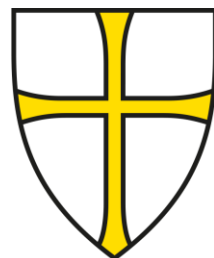
Hvordan velge tekster?

- Det du liker, som engasjerer, som det går an å si noe om, ikke for lang. Men DIN litteraturopplevelse står ikke i sentrum. Fint å lese noe man ikke helt skjønner selv. Forsiktighetsprinsipp på tema, men lov å bruke intuisjonen, når man blir bedre kjent. Viktig: det skal speile livet. Allmenne tema om å være menneske, ikke spesifikke problemområder.
- For ungdom: «aktualitet og mulighet for gjenkjennelse i teksten er viktigere enn kompleksitet og originalitet. «Lesing «live» - Møter mellom ungdom og litteratur. Ellen Berg Larsen. Masteroppgave 2017. Master i bibliotek- og informasjonsvitenskap. Passer godt for dyslektikere, konsentrasjonsvansker. Viktig at det er en åpen og undervisningsfri samtalegruppe.
- Shared reading er en måte å gjøre litteratur tilgjengelig for alle, uansett om du har lest mye eller ingenting. Du trenger ikke å kunne lese i det hele tatt. Alle leser teksten sammen der og da. Reaksjonene er umiddelbare. Vi skal ikke være flinke, vi skal bare undre oss.

Shared reading på vgs

- Fin å bruke for ungdomsgrupper. Hva tenker dere om det? Viktig at det ikke er en del av undervisningen
- Trener konsentrasjonen. Sakte lesing i fellesskap, fokuset går hele tiden tilbake til teksten.
- Fin erfaring også å lese høyt. Mestring.
- Lytte til andre. Få andres perspektiv. Oppleve at det du kommer med er verdifullt.
- Forskjell på om det er drop-in grupper, eller den samme gruppen over lengre tid.
- Mulig å bli med på kurs for å bli leseleder i Shared readingmetoden i Trondheim 18.-20. januar.

Trøndelag fylkeskommune

trondelagfylke.no | fb.com/trondelagfylke